

2014 Psychologie a Internet – PSY174

Garant kurzu: Doc. PhDr. David Šmahel, Ph.D.

Další vyučující: Mgr. Lukáš Blinka, Mgr. Anna Ševčíková, Mgr. Štěpán Konečný, Ph.D., Mgr. Alena Černá, Mgr. Hana Macháčková, Mgr. Lenka Dědková, Mgr. Petra Vondráčková

Kontakt: smahel@fss.muni.cz

Základní charakteristika:

Kurz je jednosemestrový, v rozsahu dvou hodin týdně. Seminář je realizován jako projektová výuka.

Cíl kurzu:

Kurz si klade za úkol seznámit studenty se základními pojmy a koncepty v kontextu výzkumu psychologie a internetu.

Požadavky na zápočet:

- 1) Aktivní účast na seminářích (80%)
- 2) A) Zpracování dvou vybraných výzkumů, jeden z výzkumů bude představen na semináři v rámci příslušného tématu (nejlépe v Power Pointu či .pdf), druhý z výzkumů bude zpracovaný pouze písemně (3 – 4 strany)

Struktura pro Power Point i písemné zpracování bude následující:

- popis předmětu, cílů a teoretických východisek výzkumu
- představení výsledků výzkumu
- z diskuse autorů článku (kontext výzkumu, srovnání s výsledky jiných výzkumů)
- vlastní kritické zhodnocení výzkumu – co si o tom myslíte, jaký je váš názor na výsledky a metodu, kde vidíte omezení výzkumu

NEBO B) Zpracování jednoho celého tématu ve skupině 3-4 studentů do podoby souvislého textu 15-20 stran. Využití výzkumů ze seznamu (minimálně 8-10 zdrojů), nejlépe však i dalších zdrojů z internetu. Cílem je napsat navazující a čtivý text s kvalitními odkazy do literatury, který by mohl být potenciálně využit v plánované monografii: „Adolescenti a internet“ – v případě napsání kvalitního textu možnost spoluautorství v monografii. Představení zpracování tématu v rámci semináře nejlépe v Power Pointu či .pdf).

Osnova semináře psychologie a internet:

19.2.

Úvod (doc. PhDr. David Šmahel, Ph.D.)

1. Úvod do semináře, přehled penetrace internetu v ČR a ve světě. Věda na internetu a o internetu, elektronické informační zdroje. Přehled výzkumů a zdrojů k tématu. (doc. PhDr. David Šmahel, Ph.D.)

V tomto semináři bude představen základní přehled o používání internetu v ČR a ve světě a problematika „digital divide“. Budou diskutována hlavní témata psychologie a internetu a podán přehled výzkumů a zdrojů v ČR. Věda na internetu a o internetu, elektronické informační zdroje.

Doporučená literatura:

Lupač, P., & Sládek, J. (2008). The Deepening of the Digital Divide in the Czech Republic. *Cyberpsychology: Journal of Psychosocial Research on Cyberspace*, 2(1), www:
<http://cyberpsychology.eu/view.php?cisloclanku=2008060203>

Galáč, A., & Šmahel, D. (2007). Information Society from a Comparative Perspective: Digital Divide and Social Effects of the Internet. *Cyberpsychology: Journal of Psychosocial Research on Cyberspace*, 1(1), www:
<http://cyberpsychology.eu/view.php?cisloclanku=2007072401>

26.2.

2. Adolescenti a internet, propojení vývoje adolescentů a používání internetu (doc. PhDr. David Šmahel, Ph.D.)

Budou představeny hlavní témata výzkumů v kontextu adolescentů a internetu. Blíže se budeme zabývat (online) identitou u adolescentů. Ukážeme propojení vývoje adolescentů a jejich používání internetu.

Doporučená literatura:

Subrahmanyam, K., Šmahel, D. & Greenfield, P. (2006). Connecting Developmental Constructions to the Internet: Identity Presentation and Sexual Exploration in Online Teen Chat Rooms. Washington, DC : American Psychological Association, 2006. *Developmental Psychology*, Vol. 42, No. 3: 395-406 WWW:

Šmahel, D. & Subrahmanyam, K. (2007). Any Girls Want to Chat Press 911: Partner Selection in Monitored and Unmonitored Teen Chat Rooms. *CyberPsychology & Behavior*, New York : Mary Ann Liebert, Inc., 2007, Vol. 10, No. 3: 346-353 WWW:

5.3.

4. Vztahy a navazování kontaktů v prostředí internetu (Mgr. Lenka Dědková)

Studentům budou představeny specifika online vztahů, respektive jak chybějící charakteristiky komunikace v tváři v tvář ovlivňují podobu virtuální interakce a jaké mechanismy podněcují vznik virtuálních vztahů. Dále budou nastíněny základní teoretické poznatky o tom, zda internet nabízí možnost kompenzovat chybějící vztahy v reálném prostředí, nebo zda v navazování online vztahů jsou spíše aktivní ti jedinci, kteří se vyznačují rozvinutou sociální sítí ve fyzickém světě.

Doporučená literatura:

McKenna, K. Y. A., Green, A. S., & Gleason, M. E. J. (2002). Relationship formation on the Internet: What's the big attraction? *Journal of Social Issues*, 58, 9–31.

Whitty, M.T. (2008). Liberating or debilitating? An examination of romantic relationships, sexual relationships and friendships on the Net. *Computer in Human Behavior*, 24, 1837-1850.

Valkenburg, P. M., & Peter, J. (2007). Who visits online dating sites? Exploring some characteristics of online daters. *CyberPsychology and Behavior*, 10, 849-852

12.3. Prosocial behavior in the cyber context (Michelle F. Wright, Ph.D.)

Users of information and communication technologies have infinite opportunities at their fingertips. Much attention has been given to the risks associated with ICTs usage, such as cyberbullying, identity theft, and addiction. Prosocial behavior in the cyber context is an area that has been somewhat ignored in this research. However, there is ample evidence that users of ICTs engage in prosocial behavior frequently through the cyber context. This lecture will trace the origins of prosocial behavior within the cyber context, identify how and why people act prosocially through electronic technologies, highlight the importance of this area of research, and propose future directions.

References:

Amichai-Hamburger, Y. (2008). Potential and promise of online volunteer. *Computers in Human Behavior*, 24, 544-562.

Eller, A. (2008). Solidarity.com: Is there a link between offline behavior and online donations? *Cyberpsychology & Behavior*, 11(5), 611-613.

Ferguson, C., & Garza, A. (2011). Call of (civic) duty: Action games and civic behavior in a large sample of youth. *Computers in Human Behavior*, 27(2), 770-775.

Sudzina, F., Razmerita, L., & Kirchner, K. (2001). Strengthening weak ties through on-line gaming. *ACM Webscience*. Retrieved from: http://www.websci11.org/fileadmin/websci/Posters/192_paper.pdf

Wright, M. F., & Li, Y. (2011). The associations between young adults' face-to-face prosocial behaviors and their online prosocial behaviors. *Computers in Human Behavior*, 27(5), 1959-1962.

Wright, M. F., & Li, Y. (2012). Prosocial behaviors in the cyber context. In Z. Yan (Ed.), Encyclopedia of Cyber Behaviors. IGI Global.

19.3.

5. Gambling (Šárka Licehammerová)

Budeme se zabývat vzorci chování a procesů u gamblingu se zaměřením na jeho on-line formy ve všech podobách: on-line automaty, sázení, on-line live sázky, poker. Probereme specifika léčby u on-line forem gamblingu a situaciv ČR.

Doporučená literatura:

Valentine & Hughes (2010). Ripples in a pond: the disclosure to, and management of, problem Internet gambling with/in the family. Community, Work & Family, Vol. 13, No. 3, August 2010, 273-290

Siemens & Kopp (2011). The Influence of Online Gambling Environments on Self-Control. Journal of Public Policy & Marketing. Vol. 30 (2) Fall 2011, 279-293

Thomas & all. (2011). Gambling and the Multidimensionality of Accessibility: More Than Just Proximity to Venues. Int J Ment Health Addiction (2011) 9:88-101

26.3

Emotions and Online Gaming (Pascaline Lorentz, Ph.D.)

Pleasure, fear, anger, joy, computer games provide different outcomes seducing the audience. In this session, we will look on how emotions are felt by gamers and used by game designers to increase the quality of gaming experience.

Readings:

Sommerseth, H. (2007) "Gamic Realism: Play, Perception and action in video game play". DIGRA Paper Conference 2007

"Waern, A. (2011) "'I'm in love with someone that doesn't exist!' Bleed in the context of a Computer Game.""

Journal of Gaming and Virtual Worlds, Volume 3, Number 3, 13 September 2011, pp. 239-257"

2.4.

6. Závislostní chování na internetu, online hry (doc. PhDr. David Šmahel, Ph.D.)

V tomto semináři budou diskutovány různé typy (zejména online) počítačových her se zvláštním zřetelem k motivaci hraní. Vliv násilných her na agresivitu hráčů. Bude představen koncept flow fenoménu a vliv her samotných (game designe) či naopak psychických predispozic hráčů na excesivní hraní. Dále se bude seminář věnovat

nadměrnému užívání počítačů a internetu obecně u jednotlivých aplikací. Podrobně budou popsány různé teorie „závislostního chování na internetu“ a jednotlivé aspekty tohoto jevu.

Doporučená literatura:

Griffiths, M.D. (2000): Does Internet and computer „addiction“ exist? Some case study evidence. *Cyberpsychology and Behavior*, 3, 211-218

Widyanto, L., Griffiths, M. (2007): Internet adiction: does it really exist? In: Gackenbach, J. (Ed.) *Psychology and the Internet: Intrapersonal, Interpersonal and Transpersonal Implications*. Amsterdam, Boston: Academic press, 141-163

9.4.

8. Mobile communication among youth (Monica Barbovschi, Ph.D.)

The portability of mobile devices, correlated with their increasingly personalised and private nature, pose new challenges for understanding the way young people restructure their communication patterns under the pressure for being 'always on, always connected'. During this lecture students will be introduced to the concepts of mobile and convergent media, will have a chance to reflect on issues like privatisation of access and use for young people, and answer the question what has changed with the shift from desktop-based computer mediated communication to mobile one.

References:

Humphreys, L. (2013). *Mobile social media: Future challenges and opportunities*. *Mobile Media & Communication*, 1(1). London: Sage Publications, pp. 20-25.

Turkle, S. (2008). *Always-on/always-on you: The tethered self*. In J. Katz (Ed.), *Handbook of mobile communication studies* (pp. 121–138). Cambridge, MA: MIT Press.

Jenkins, H. (2006). *Convergence culture*. Introduction: "Worship at the altar of convergence", pp.1-10

"Ito, M. et al. (2009), *Hanging Out, Messing Around, and Geeking Out: Kids Living and Learning with New Media*,

Cambridge, MA: MIT Press. Chapter 2, ""Friendship"" or Chapter 3, ""Intimacy"".

Available at:

http://mitpress.mit.edu/sites/default/files/titles/free_download/9780262013369%20Hanging_Out.pdf

16.4.

9. Rizika v kontextu používání internetu (Mgr. Lenka Dědková, Mgr. Alena Černá, Mgr. et Mgr. Hana Macháčková)

Přednáška bude věnována jednotlivým rizikům, které se vztahují k navazování a udržování kontaktů v prostředí internetu. Studenti se seznámí s vybranými

komunikačními teoriemi zabývajícími se podněty pro vznik agresivního chování. Rovněž budou představeny charakteristiky skupin, které čelí zvýšenému riziku zneužití online kontaktů.

Doporučená literatura:

Suler, J. (2004). The online disinhibition effect. *CyberPsychology & Behavior*, 7, 321-326.

Vandebosch, H., & Van Cleemput, K. (2008). Defining Cyberbullying: A Qualitative Research into the Perceptions of Youngsters. *CyberPsychology & Behavior*, 11, 499-503.

Wolak, J., Finkelhor, D., Mitchell, K.J., Ybarra, M.L. (2008). Online "Predators" and Their Victims: Myths, Realities, and Implications for Prevention and Treatment. *American Psychology*, 63, 111-128.

23.4.

Využití internetu v psychoterapii a poradenství (Mgr. Alena Černá, Mgr. Kateřina Škařupová)

"Budeme hovořit o možnostech využití internetu v psychoterapii a poradenství, jeho výhodách a nevýhodách. Představíme si základní formy komunikace přes internet, které se využívají v online psychoterapii a poradenství. Součástí je diskuse nad praktickými ukázkami online poradenství.

Doporučená literatura

"Cunningham, J. A. (2007). Internet-Based Interventions for Alcohol, Tobacco and Other Substances of

Abuse. In P. M. Miller, Kavanagh, David J. (Ed.), *Translation of Addictions Science into Practice* (pp. 399-416). Oxford: Elsevier.

Fenichel, M., Suler, J., Azy Barak, Zelvin, E., Jones, G., Munro, K., Meunier, V., & Walker-Schmucker, W. (2002).

Myths and Realities of Online Clinical Work. *CyberPsychology and Behavior*, 5, 481-497.

Suler, J. R. (2000). Psychotherapy in cyberspace: a 5- dimension model of online and computer-mediated psychotherapy.

CyberPsychology & Behavior, 3, 151-160.

Taylor, C. B., & Luce, K. (2003). Computer-and internet-based psychotherapy interventions. *Current*

Directions in Psychological Science, 12, 18-22.

30.4.

11. Sexualita na internetu a cybersex (Mgr. Anna Ševčíková)

Ukážeme, které charakteristiky internetu podněcují uživatele k používání internetu pro sexuální účely. Dále se budeme zabývat typologií jednotlivých sexuálních aktivit a jejich vlivem na sexuální prožívání jedince.

Doporučená literatura:

Cooper, A., Månsson, S. A., Daneback, K., Tikkanen, R., & Ross, M. W. (2003). Predicting the future of Internet sex: Online sexual activities in Sweden. *Sexual and Relationship Therapy*, 18(3), 277-291.

Doering, N.M. (2009). The Internet's impact on sexuality: A critical review of 15 years of research. *Computer in Human Behavior*, 25, 1089-1101.

McKenna, K. Y. A., & Bargh, J. A. (1998). Coming out in the age of internet: Identity 'de-marginalization' through virtual group participation. *Journal of Personality and Social Psychology*, 75, 681-694.

Ross, M.W. (2005). Typing, doing, and being: sexuality and the Internet. *The Journal of Sex Research*, 42, 342-352.

7.5.

12. Online komunity a sociální sítě (Mgr. et Mgr. Hana Macháčková)

"V rámci bloku se budeme věnovat sociálně-psychologickým aspektům spojeným s členstvím v online komunitách a s používáním online sociálních sítí.

Bude nás zajímat, kteří uživatelé tyto komunity a sítě navštěvují a používají, jakou roli tato prostředí hrají v jejich životě a s jakými výhodami a riziky jsou spojovány."

Doporučená literatura:

"Kollock, P., & Smith, M. A. (1998). *Communities in cyberspace*. Routledge.

Papacharissi, Z. (2011). *A networked self: identity, community and culture on social network sites*. Taylor & Francis.

Ellison, N. B. (2007). Social network sites: Definition, history, and scholarship. *Journal of Computer-Mediated Communication*, 13(1), 210-230

Ridings, C. M., & Gefen, D. (2004). Virtual community attraction: Why people hang out online. *Journal of Computer-Mediated Communication*, 10."

14.5.

13. Shrnutí všech témat, reflexe předmětu. (doc. PhDr. David Šmahel, Ph.D.)

V závěrečném semináři se pokusíme shrnout a propojit probíraná témata do smysluplného celku. Proběhne také reflexe celého semináře a jeho formátu.